

1. Формулювання гіпотези: Встановлення основної припущеної залежності між змінними. Гіпотеза має бути перевірена за допомогою експерименту.

2. Планування експерименту: Визначення умов, параметрів та процедур експерименту. Необхідно врахувати контроль групи (які отримують стандартні умови) і експериментальну групу (які отримують змінні умови).

3. Збір даних: Здійснення спостережень, вимірювань або інших методів збору даних для отримання результатів. Дані повинні бути об'єктивними, повторюваними та достатньо деталізованими.

4. Аналіз даних: Обробка та статистичний аналіз отриманих даних для встановлення залежностей, тенденцій та значущості результатів. Використовуються методи статистики для підтвердження чи спростування гіпотези.

Висновки. Практична експериментація є важливим інструментом в наукових дослідженнях, оскільки дозволяє перевірити гіпотези, отримати об'єктивні дані та встановити причинно-наслідкові зв'язки. Цей метод дозволяє науковцям відтворити умови, контролювати змінні та отримувати повторювані результати, що робить його надійним джерелом інформації. Узагальнюючи, практична експериментація є важливою складовою наукового дослідження, що дозволяє отримати об'єктивні дані та встановити залежності між факторами. Використання цього методу у підготовці спеціалістів з фізичного виховання може сприяти поліпшенню якості навчання та розвитку ефективних стратегій для підготовки фахівців у цій галузі.

Список використаної літератури

1. Ажиппо О.Ю. Фактори навчальної мотивації майбутніх фахівців у сучасній вищій школі. Проблеми інженерно-педагогічної освіти. 2014;45:160–164.

2. Баранівський В.Ф. Вища освіта у вирішенні проблем духовної безпеки українського суспільства. В: Вісник Харківського нац. пед. ун-ту імені Г. С. Сковороди. Серія: Філософія. Харків; 2013;41(1), с. 206–221.

3. Батечко Н. Методологія освітології: синергетичний аспект. Освітологічний дискурс. 2017;1/2:1–13.

4. Бех І. Д. Виховання особистості: підручник. Київ: Либідь; 2008. 848 с.

5. Герцик МС, Вацеба О.М. Вступ до спеціальностей галузі «Фізичне виховання та спорт»: навч. посіб. Львів: Українські технології; 2002. 232 с.

5. Данилевич М, Іванова Г. Підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання та спорту в контексті парадигмальних змін у вищій фізкультурній освіті. В: Глобальні виклики педагогічної освіти в університетському просторі. Матеріали III Міжнар. конгр. Одеса; 2017, с. 524–525.

6. Мащенко О.М., Гуржій О.І., Ревуцька Т.С. (2015). Організація фізкультурно-оздоровчої роботи в умовах навчального закладу. Центр учбової літератури.

Коломієць А. Я.

МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ПРОФЕСІЙНО-ПРИКЛАДНОЇ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ ЗАКЛАДІВ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ

Сумський національний аграрний університет

У статті теоретично обґрунтовано методики професійно-прикладної фізичної підготовки майбутніх фахівців на основі ігрових видів спорту, підтверджено її ефективність; обґрунтовано спеціальні вимоги до фізичної підготовки студентів навчальних закладів фахової передвищої освіти; визначено структурно-функціональний характер моделі методики ППФП студентів фахової передвищої освіти та її науково-методичні основи, подальшого розвитку набули структура, критерії та показники професійно-прикладної фізичної

підготовленості студентів фахової передвищої освіти в умовах реформування фізичного виховання в системі передвищої освіти.

Ключові слова: *студенти, професійно-прикладна фізична підготовка, фізичне виховання, фахова передвища освіта.*

Постановка проблеми. В умовах сучасної економічної, політичної та соціальної ситуації в Україні зростає увага до проблеми здоров'я й формування здорової нації. На законодавчому рівні концептуальні орієнтири вирішення цих завдань окреслені в Законах України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про фізичну культуру і спорт», Цільовій комплексній програмі «Фізичне виховання – здоров'я нації», Законі України «Про охорону дитинства», Національній доктрині розвитку освіти України у XXI столітті, Національній доктрині розвитку фізичної культури і спорту та інших документах, що зумовлює формулювання сучасного бачення фахової діяльності майбутніх фахівців.

Отже, залишається постійно актуальним завдання обґрунтування оновлених основ та сучасних моделей методик ППФП в контексті новітніх запитів системи фахової передвищої освіти та професійної діяльності випускників, що сприятиме розв'язанню суперечностей: між державними вимогами щодо підготовки конкурентоспроможних працівників й недостатнім рівнем їхньої фахової підготовленості; потребою галузі в підвищенні стану готовності студентів даних навчальних закладів до роботи у стандартних і нестандартних умовах професійної діяльності та недостатнім усвідомленням ними значення фізичного компонента підготовки в цьому процесі; традиційною системою фізичної підготовки майбутніх фахових працівників і недосконалістю її здійснення з урахуванням особливостей даних спеціалізацій; необхідністю посилення професійної спрямованості фізичної підготовки майбутніх фахівців та невизначеністю її науково-методичних основ, які сприяють ефективності такої підготовки [1, 6].

Теорія і практика професійної підготовки фахівців у закладах фахової передвищої освіти – педагогічна проблема, тісно пов'язана із соціально- економічним розвитком суспільства, яка перебуває нині в центрі уваги багатьох учених та педагогів-практиків.

Таким усвідомленням шляхів вирішення проблем професійної підготовки майбутніх фахівців зумовлене вагоме значення прикладних аспектів фізичного виховання, формування мотивації до занять фізичними вправами, добір необхідних та корисних засобів і методів з урахуванням фізичного розвитку, стану здоров'я, кар'єрних очікувань студентської молоді [2, 5].

Для детального вивчення проблеми підготовки молоді до майбутньої трудової діяльності, формування у студентів ціннісного ставлення до власного здоров'я та здоров'я підопічних засобами фізичної культури і спорту необхідно здійснити аналіз та узагальнення, об'єктивну інтерпретацію даних, отриманих із різних наукових галузей (педагогіка, теорія і методика фізичного виховання, гігієна, фізіологія, психологія тощо) [8, 10].

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідження сучасних вітчизняних і закордонних науковців висвітлюють проблеми вдосконалення професійної спрямованості процесу фізичного виховання майбутніх фахівців різних профілів у закладах фахової передвищої освіти. Так, ППФП військовослужбовців досліджували Ю. Антошків, Ю. Бородін, Н. Закорко, І. Овчарук, К. Пронтенко, А. Шелепа, Л. Шуба, О. Ярмошук та інші; фахівців технічних вишів – В. Романчук, Н. Турчина, В. Хомич, О. Церковна та інші; інженерів-механіків – Г. Грибан, І. Смолякова та інші; енергетиків – С. Халайджі та інші; педагогів – О. Коломійцева, Г. Маланчук, Л. Шуба та інші; судноводіїв – О. Подлесний та інші; інженерів – системних аналітиків – Н. Борейко та інші; аграріїв – Г. Грибан, В. Краснов та інші. Окремі питання професійно-прикладної підготовки майбутніх фахівців медичного профілю

засобами фізичного виховання розглядали Е. Гук, А. Дяченко, В. Зіва, Г. Куценко та інші.

Цей підхід підтримують інші відомі вчені – М. Асламова, М. Мруга, М. Почерніна, Н. Стучинська, що зумовлює увагу до профілактичних та здоров'язбережувальних соціально обумовлених аспектів професійного становлення майбутніх фахівців в контексті їхньої підготовки до майбутньої діяльності. Означене стосується не лише змісту професійного складника освіти, а й вимагає комплексного педагогічного впливу на особистість майбутнього фахівця з метою всебічного та гармонійного розвитку.

Мета дослідження теоретично обґрунтувати методологічні основи професійно-прикладної фізичної підготовки студентів закладів фахової передвищої освіти.

Завдання дослідження:

1. Виявити стан розробленості проблеми у професійній діяльності в педагогічній теорії і практиці;

2. Оарактеризувати сутність і структуру професійно-прикладної фізичної підготовки студентів закладів фахової передвищої освіти.

Результати дослідження та їх обговорення. Пізнання наукової проблеми починаємо, насамперед, з пошуку та з'ясування ключових термінів і понять, виявлення взаємозв'язків між ними з метою об'єктивного та всебічного аналізу досліджуваного феномену. У цьому дослідженні базовими конструктами термінологічного поля є поняття «*професійна підготовка*», «*фізична підготовка*», «*професійно-прикладна фізична підготовка*». З'ясуємо їхню сутність у контексті сучасних вимог до професійної діяльності майбутніх фахівців.

У теорії й методиці фізичного виховання поняття «фізична підготовка» трактується як спеціалізований педагогічний процес, спрямований на формування рухових умінь і навичок, оптимальних фізичних якостей (сили, витривалості, швидкості, координації, гнучкості) людини з урахуванням особливостей професійної діяльності [3, 7, 9]. Відповідно, результатом такої підготовки є фізична підготовленість як показник оптимального оволодіння індивідом руховими навичками, які необхідні для засвоєння конкретного виду діяльності [4, с. 17], втілений у досягнутому рівні працездатності, стані розвитку фізичних якостей і сформованості життєво важливих та прикладних умінь [8].

Важливим аспектом нинішньої освітньої парадигми вважаємо її спрямованість на формування здорового способу життя особистості як найвищої індивідуальної та суспільної цінності. Дослідження сучасних учених свідчать, що в новітніх умовах цей процес характеризується кризою призми культури особистості – тілесної, рухової, психічної, моральної тощо. Раніше поняття професійно-прикладної фізичної підготовки розумілось як процес формування фізичних якостей, розвитку рухових можливостей людини згідно з умовами її трудової діяльності, і лише нині воно набуло нового змісту, який передбачає вдосконалення фізичних, психофізіологічних та моральних якостей особистості в єдності та взаємозв'язку [10, с. 97].

У процесі ФВ студент постійно включається до діяльності зі здоров'ятворення, здоров'язбереження та відновлення ресурсів (фізіологічних, морфологічних, психофізичних) організму людини. Завдання викладача в цьому контексті полягає в наданні цим процесам не лише інтелектуального, духовно-морального, а й емоційного підґрунтя – викликати позитивні переживання, сформувати інтерес і потребу щодо розвитку потенційних можливостей індивіда в аспекті збереження і зміцнення свого здоров'я та здоров'я навколишніх людей. Таким чином, існує можливість формувати у студентів закладів фахової перед вищої освіти у ході професійно-прикладної фізичної підготовки гуманістичні ціннісні орієнтації щодо життя і здоров'я особистості.

Таким чином, існує можливість формувати у студентів закладів фахової передвищої освіти у ході ППФП гуманістичні ціннісні орієнтації щодо життя і здоров'я особистості. Результатом усвідомлення цих цінностей вважаємо сформованість у майбутніх фахівців системи наукових знань щодо:

- 1) безпеки життєдіяльності, збереження й відновлення здоров'я людини;
- 2) стратегій оволодіння оздоровчими технологіями для збереження і зміцнення власного здоров'я, здоров'я колег тощо;
- 3) дотримання норм і правил здорового способу життя.

Таким чином, аксіологічний підхід орієнтує викладачів закладів фахової передвищої освіти на забезпечення опанування майбутніми фахівцями загальнолюдських цінностей в освітньому процесі та готовності сприяти становленню гуманістичної позиції у професійній діяльності [8].

Фізичне виховання як складник освітнього середовища чи інших аспектів життєдіяльності людини має свої характерні ознаки, такі як всебічний гармонійний розвиток, соціальна активність та готовність до високоефективної трудової діяльності. Розглядаючи наукові праці дослідників, їх методологічні і теоретико-практичні наукові дослідження та думки, ми дійшли висновку, що саме принципи фізичного виховання віддзеркалюють закономірності поданих характерних ознак.

Однією з основних складових програмно-нормативного забезпечення системи ППФП є навчальні програми з дисципліни. Вони містять науково-обґрунтовані завдання і засоби фізичного виховання, комплекси рухових умінь і навичок, переліки відповідних норм і вимог. Як показав аналіз документації закладів фахової передвищої освіти України, на даний момент у більшості навчальних програм з дисципліни «Фізичне виховання» розділ «Професійно-прикладна фізична підготовка» не містить чітких науково обґрунтованих методичних вказівок щодо організації занять зі студентами будівельних спеціальностей. Також в дисципліні відсутнє програмне забезпечення даного розділу.

Аналіз освітніх програм різних закладів фахової передвищої освіти показує, що дисципліна «Фізичне виховання» відноситься до циклу загальної підготовки. Обсяг годин, відведених на вивчення дисципліни «Фізичне виховання» та її зміст у закладах фахової передвищої освіти різний: кількість семестрів, протягом яких вивчається фізичне виховання варіюється від 4 до 6; кількість академічних годин – від 2 до 4 на тиждень. У деяких заняття з фізичного виховання здійснюються взагалі у кількості двох годин на тиждень; відсутній підсумковий контроль (табл. 1).

Таблиця 1.

Дисципліна «Фізичне виховання» у освітніх програмах коледжів

Коледжі	Цикл підготовки	Кількість кредитів
Харківський коледж будівництва, архітектури та дизайну	Загальна	6
Дніпровський державний технікум енергетичних та інформаційних технологій	Загальна	7
Фаховий коледж будівництва, архітектури та дизайну Поліського національного університету (м. Житомир)	Загальна	4,5 (5, 6 семестри)
Класичний фаховий коледж Сумського державного університету (м. Суми)	Вибіркова	*(1, 2, 3, 4, 5 семестри)
Сумський будівельний коледж	Загальна	7
Київський коледж будівництва, архітектури та дизайну	Загальна	4,5
Запорізький будівельний коледж	Загальна	7,5

Збільшення кількості годин з фізичного виховання здійснюється за рахунок занять в секціях, групах здоров'я, самостійних заняттях тощо в позанавчальний час за вільним вибором студентів. Що стосується професійно-орієнтованого спрямування фізичної підготовки майбутніх спеціалістів, можна констатувати той факт, що йому не приділяється належної уваги. У багатьох закладів фахової передвищої освіти незначні елементи ППФП реалізуються у таких обсягах, які не дозволяють здійснити підготовку студентів до умов майбутньої праці належним чином.

Зміст програми «Фізичного виховання» у закладах фахової передвищої освіти орієнтовно містить такі теми: «Гігієнічні основи фізичного виховання»; «Фізичне виховання в Стародавній Греції»; «Українські традиції фізичного виховання. Ігри та забави українського народу»; «Фізична культура в науковій організації праці»; «Олімпізм. Олімпійські ігри древності та сучасності»; «Основи фізичного виховання в сім'ї»; «Нетрадиційні засоби та методи оздоровлення».

Основними засобами ППФП виступають різні форми фізичних вправ які є частиною загального фізичного виховання та різних видів спорту, а також видозмінені та спеціально побудовані та підібрані до особливостей конкретної професії. Але поряд із аналогічними по своїй структурі фізичними вправами та рухами, до рухів і структури трудової діяльності фахівця, ми маємо використовувати вправи та рухи які мобілізують потрібні важливі функціональні властивості, рухові та інші здібності і якості, від яких напряму залежить продуктивність трудової діяльності фахівця.

Першими засобами фізичної культури виступало просте копіювання рухових дій, які виконуються під час роботи на виробництві, тобто ті, які безпосередньо потрібні фахівцю для виконання ним своїх професійних обов'язків.

Використання засобів ППФП для студентів закладів фахової передвищої освіти прямо залежить від специфіки трудової діяльності фахівців даних спеціальностей. Велика кількість вправ, які використовуються як засоби ППФП, є загально-прикладними вправами, за допомогою яких формуються рухова поведінка, рухові навички: циклічні рухи (хода), тривале статичне навантаження (робоча поза сидіння, стоячи) та ін.

Висновки. Вивчено й узагальнено сучасний стан розробленості проблеми ППФП студентів у закладах фахової передвищої освіти. Виявлено, що професійно-прикладна фізична підготовка сьогодні сприймається в інтеграції фізичного виховання та спеціальної підготовки до обраної професії, яка спрямована на розвиток рухових якостей для забезпечення високої працездатності у подальшій професійній діяльності.

Актуалізовано потребу наукового обґрунтування програми ППФП студентів у закладах фахової передвищої освіти, реалізація якої уможливить підвищення рівня розвитку професійно важливих фізичних якостей, поліпшення показників фізичної підготовленості та стану здоров'я студентів.

Підтверджено низький рівень мотивації до занять фізичною культурою і спортом, недотримання студентами достатнього обсягу рухової активності та факторів здорового способу життя, показники фізичної підготовленості студентів знаходяться в межах норми, але відповідають середньому або нижче середнього рівню, при цьому не спостерігається, що у структурі показників розвитку фізичних якостей студентів розвинуті краще ті якості, які необхідні саме даним фахівцям.

Список використаної літератури

1. Аналітичний звіт щодо професійно-кваліфікаційного прогнозування в Україні. Міністерство освіти і науки України. 2017. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/nrk/Analitichni-materialy/2-analitichniy-zvit-shchodo-profesiyno-kvalifikatsiyogo-prognozuvannya-v-ukraini.pdf>.

2. Асаулюк І. О. Теоретико-методичні основи професійно прикладної фізичної підготовки студентів мистецьких спеціальностей : дис. докт. наук з фіз. вих. і спорту : 24.00.02. Вінниця, 2020. 562 с.
3. Білецька В. В., Петренко Є. М., Бондаренко І. Б. Функціональний тренінг у системі фізичного виховання студентів. Педагогічні науки: теорія, історія інноваційні технології. № 1 (19). 2012. С. 264–270.
4. Волков В. Л. Основи ППФП студентської молоді. К. : Знання України, 2004. 82 с.
5. Грибан Г. П. Навчальна програма з фізичного виховання для студентів основного навчального відділення аграрних вищих навчальних закладів III–IV рівнів акредитації. Житомир : Видво "Рута", 2012. 40 с.
6. Закон України «Про фізичну культуру і спорт». URL : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=3808-12>.
7. Король С. А., Долгова Н. О. Спортивне орієнтування у фізичному вихованні студентів технічних спеціальностей: теоретико-методичний аспект : монографія. Суми : Сумський державний університет, 2020. 201 с.
8. Пилипей Л. П. Основи фізичного виховання для самостійних занять студентів закладів вищої освіти : навч.-метод. посіб. Суми : СумДУ, 2020 87 с
9. Пилипей Л. П. Професійно-прикладна фізична підготовка студентів: монографія. Суми: ДВНЗ «УАБС НБУ», 2009. 314 с.
10. Салатенко І. О. Шляхи покращення ППФП студентів економічних спеціальностей. Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. 2012. № 11. С. 90–94.

Колтаков І. Ф.

ОСОБЛИВОСТІ ВИНИКНЕННЯ І СТАНОВЛЕННЯ СИЛОВИХ ВИДІВ СПОРТУ ГЛУХІВЩИНИ У ПЕРСОНАЛІЯХ

Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка

У статті висвітлюються особливості виникнення і становлення силових видів спорту Глухівщини на прикладі біографій конкретних спортсменів. Розглянуто життєвий шлях та досягнення у силових видах спорту Колтакова В.М., Контребуца А.М., Корольова В.В., Зінченка В.І. Зроблено висновки щодо загальних тенденцій становлення силових видів спорту на Глухівщині.

Постановка проблеми. Розвиток спорту в Україні завжди декларувався як один з пріоритетних напрямів державної політики. На жаль, досить часто офіційно зазначені цілі роботи конкретних державних установ можуть суперечити реальності, що можна спостерігати і в досліджуваному нами контексті. Спортивна галузь України роками перебували у стані стагнації, що визначалося відсутністю належного фінансування. Очевидно, що ці труднощі лише посилювалися з початком російсько-української війни. Водночас, слід зауважити, що навіть за умови надскладних економічних тенденцій, прямої військової агресії наші спортсмени продовжують брати активну участь у змаганнях і здобувати перемоги для Української держави. Причини таких результатів, зокрема, полягають в історичних тенденціях спорту, що потрібно аналізувати у науковому плані.

Силові види спорту (важка атлетика, пауерліфтинг, гирьовий спорт) завжди користувалися великою популярністю у нашій країні, що підтверджується, зокрема, численними успішними виступами наших спортсменів на світовій арені. Така тенденція зберігається і нині. Як уже зазначалося вище, розуміння історії розвитку конкретного виду спорту відкриває нові можливості розуміння його специфіки та
